

UDK IN OTROCI

Mojiceja Podgoršek

Oddano: 20. 11. 2007 – Sprejeto: 15. 1. 2008

Strokovni članek

UDK 025.4UDC

UDK 37:26/27-052-053.2

Izvleček

Poznavanje Univerzalne decimalne klasifikacije je danes zelo zaželeno, saj uporaba vrstilcev UDK kot iskalne strategije vodi k relevantnejšim zadetkom. Poleg tega je poizvedovanje po točno določenih informacijah brez UDK precej oteženo, če že ne nemogoče. UDK je v vzajemnem katalogu zelo slabo izkoriščena. Klasifikacijska oznaka zelo redko služi kot iskalno orodje v računalniškem okolju, saj uporabnikom umetni jezik, v katerem je zapisana, ni razumljiv. Raziskave kažejo, da je uporabnikov, ki se poslužujejo tovrstnega iskanja, in ne prihajajo iz knjižničarske stroke, le okrog 2 %. Zastavlja se vprašanje, kako UDK uporabiti kot učinkovito orodje. Odgovor bi lahko iskali v izobraževanju učencev za uporabo klasifikacijske oznake kot iskalnega orodja. Učence bi namreč lahko že v osnovni šoli motivirali, da bi si s pomočjo ustrezne spominške tehnike zapomnili vseh devet glavnih skupin UDK in jim tako približali klasifikacijo. Pri tem ne gre za učenje na pamet, ampak zgolj za učinkovitejšo rabo spomina in uspešen priklic informacij, ko jih potrebujejo.

Ključne besede: Univerzalna decimalna klasifikacija, otroci, učenci, izobraževanje uporabnikov

Professional article

UDC 025.4UDC

UDC 37:26/27-052-053.2

Abstract

Knowing Universal decimal classification is highly desirable nowadays if not a necessity, since the use of UDC number as a search strategy leads to more relevant hits. Besides, searching for a particular piece of information without UDC would be very

PODGORŠEK, Mojiceja. UDC and children. Knjižnica, Ljubljana, 52(2008)1, p. 99-119

difficult if not even impossible. UDC is very little used in the union catalogue. Classmark only rarely serves as a search tool in computer environment since artificial language, in which it is written, is unintelligible to users. Researches show that the amount of users who make use of such searching and are not librarians is only about 2%. The question is how to use UDC as an effective tool. We could look for the answer also in educating the pupils in primary schools for the use of classmark as a search tool. We can motivate pupils by making them remember all the nine main UDC classes with the help of a memory technique, and thus make this classification friendlier for them. This is not learning by heart but simply a more effective use of memory and about a successful recollection of information when it is needed.

Key words: Universal decimal classification, children, pupils, user education

1 Uvod

Skokovito naraščanje števila informacij in podatkov, razvoj računalniške tehnologije in naraščajoča potreba po hitrem dostopu do informacij so prispevali k temu, da so tudi knjižnice osnovnih šol v veliki meri posodobile svoje delovanje. Dostop do informacij postaja vse pomembnejši dejavnik vsake knjižnice. Knjižnice danes zaradi večjega števila informacij razpolagajo z več gradiva kot v preteklosti. Zato se je pojavila potreba po večji učinkovitosti in racionalizaciji dela v knjižnici. Po zaslugi razvoja knjižnične dejavnosti so danes tudi osnovnošolske knjižnice avtomatizirale svoje delovanje. Večina knjižnic¹ razpolaga z zadostno informacijsko tehnologijo, s katero omogoča univerzalno dostopnost do podatkov o knjižničnem gradivu. Znanje je namreč koristno le, če je tudi dostopno.

Dostopnost do podatkov o knjižničnem gradivu in informacijska tehnologija sama po sebi še ne zagotavljata, da bo uporabnik, potem ko se je lotil iskanja, tudi v resnici našel tisto, kar je iskal. Da bi uporabnik našel in uporabil relevantnejše informacije, bi moral pogosteje poseči po zahtevnejših načinih iskanja, kakršno je iskanje s pomočjo UDK. Takšno iskanje pa zahteva poznavanje vsaj osnovnih skupin UDK.

Zato bom v članku predstavila učenje osnovnih skupin UDK. Poučevanje izvajam v tretji triadi osnovne šole v okviru knjižničnih informacijskih znanj (KIZ). Cilj takšnega poučevanja in seznanjanja z UDK je, da učenci ob redni uporabi klasifikacijo vedno bolj razumejo in poznajo, zato tudi UDK za njih postaja vedno bolj dostopna. Z ustreznim izobraževanjem tako približamo UDK uporabnikom šolske knjižnice in naredimo pomemben korak pri razreševanju njene zapletenosti. Zapletenost UDK se kaže predvsem v nepoznavanju zaporedja

1 S pojmom knjižnica ali šolska knjižnica označujem osnovnošolsko knjižnico.

številčk (vrstilcev), ki označujejo posamezen pojem. Številčne oznake namreč uporabniku ne povedo nič, če le-ta ne pozna njihovega pomena.

K takšnemu načinu dela me spodbuja tudi premajhna uporaba UDK zaradi njene prezahtevnosti pri odraslih uporabnikih knjižnice, kot v svojih člankih trdijo Piano (1989), Adamič (1993), Shoham in Yitzhaki (1994). Številne raziskave, med drugim tudi raziskava v vzajemnem katalogu TENTT-u², pa to samo potrjujejo (Smrekar, 2003).

Raziskovalci tako v starejših kot v novejših raziskavah (poglavje 2.2) ugotavljajo, da je izobraževanje o klasifikaciji korak, ki ga je potrebno storiti na poti k večji uporabnosti UDK. Iskanje s pomočjo vrstilcev UDK se v 80-ih in 90-ih letih skorajda ni spremenilo. Ostalo je na zelo nizki ravni (tovrstnega iskanja se je posluževalo le okrog 2 % uporabnikov). Nikakor ne moremo trditi, da je danes ta odstotek večji³. Vendar problema ne gre iskati v slabo postavljenem sistemu, čeprav ga je potrebno izpopolnjevati in izgrajevati, da bo uporabniku prijaznejši, temveč predvsem v uporabnikih, ki se zaradi nepoznavanja UDK ne lotijo tovrstnega iskanja informacij. S sistematičnim izobraževanjem uporabnikov⁴ za uporabo UDK bi bil odstotek uporabnikov, ki bi se lotili zahtevnejšega iskanja, po vsej verjetnosti večji. Z večjim znanjem oziroma poznavanjem uporabe UDK, pa bi bila lahko tudi uspešnost iskanja v računalniških katalogih večja, saj Solomon (1993) in Bates (2003) ugotavljata, da je uspešnih le približno polovica vseh poizvedb.

Poznavanje glavnih skupin UDK je danes nujno za splošno razgledanost uporabnikov knjižnice, predvsem pa za lažjo orientacijo in pregled knjižne zbirke. Zato menim, da moramo šolski knjižničarji poskrbeti za ustrezno, uporabnikovi starosti primerno, izobraževanje za uspešno rabo UDK.

2 Knjižnična klasifikacija

Po SSKJ je klasifikacija definirana kot razvrstitev, razporeditev česa glede na enake ali podobne lastnosti (SSKJ,1998). »Klasifikacija je izraz latinskega izvora, pomeni pa razdeljevanje in sistematično razvrščanje pojmov v razrede, skupine, vrste ipd. glede na določene skupne lastnosti.« (Šauperl, 2003, 10)

2 *Vzajemni katalog Tehniške knjižnice Univerze v Helsinkih.*

3 *Žal za zadnjih nekaj let ni moč najti raziskave o tem, koliko uporabnikov se poslužuje iskanja s pomočjo vrstilcev UDK. Vendar pa lahko predvidevamo, da je klasifikacijski sistem brez sistematičnega izobraževanja uporabnikov, ki traja več let, za uporabnika, ki ne prihaja iz stroke, še vedno prezahteven.*

4 *(...) že v osnovni in srednji šoli ter kasneje na fakulteti.*

Klasifikacija oziroma razvrstitev informacij je potrebna, da uporabnik kar najhitreje najde tiste informacije, ki jih potrebuje. Tudi vsebina knjižničnega gradiva mora biti ustrezno predstavljena, da je dostopna na način, ki ga uporabnik razume.

Knjižnična klasifikacija je namenjena urejanju knjižničnega gradiva po vsebini, z namenom, da bi uporabniki knjižnice knjižnično gradivo lažje našli. Poznamo več različnih klasifikacijskih sistemov, med najbolj znane pa spadajo Deweyeva decimalna klasifikacija, UDK, Klasifikacija kongresne knjižnice in Ranganathanova klasifikacija. Vse klasifikacije zajemajo celotno človeško znanje in so bile pripravljene za uporabo v splošnih knjižnicah (Šauperl, 2003, 10).

V nadaljevanju sem pozornost namenila UDK, kot najbolj razširjeni klasifikaciji v slovenskih knjižnicah, s pomočjo katere lahko knjižnično gradivo iščemo tudi v vzajemnem katalogu COBISS/OPAC.

2.1 UDK

UDK uporabljamo za urejanje zbirk, seznamov, informacij, dokumentov, predmetov ter za iskanje in priklic informacij, predmetov in dokumentov v urejenih zbirkah in seznamih. UDK je osnovana na delitvi na discipline - področja znanja kot so filozofija, verstvo, naravoslovje ..., discipline pa se nadalje delijo na poddiscipline. V disciplino naravoslovje tako sodijo poddiscipline matematika, kemija, fizika, ... UDK se deli na razrede, ki so lahko enostavni ali sestavljeni. Najosnovnejši razred je oddelek. UDK (1991) ima 9 oddelkov, ki so označeni s številčnim simbolom (Šauperl, 2003):

- 0 Splošno,
- 1 Filozofija in psihologija,
- 2 Verstvo in bogoslovje,
- 3 Družbene vede,
- 4 Nezasedena,
- 5 Matematika in naravoslovje,
- 6 Uporabne znanosti, medicina in tehnika,
- 7 Umetnost, arhitektura, fotografija, glasba in šport,
- 8 Jezikoslovje, filologija, leposlovje in literarna veda,
- 9 Domoznanstvo, zemljepis, biografije in zgodovina.

Seznam vrstilcev z opisi in navodili najdemo v tablicah, ki so razdeljene na pomožne in glavne tablice in so poleg registra glavni pripomoček za klasificiran-

je. Register je *abecedni seznam gesel v opisu, ki uporabnika vodijo k ustreznim vrstilcem* (Sauperl, 2003).

Uporaba vrstilcev UDK kot iskalne strategije postaja vse pomembnejša, saj vodi k relevantnejšim zadetkom. Kljub temu pa je UDK v vzajemnem katalogu slabo izkoriščena, čeprav je brez UDK poizvedovanje po točno določenih informacijah precej oteženo, če že ne nemogoče.

Uporabniki se z UDK srečujejo pri:

- pregledu in iskanju knjižničnega gradiva – sistematski katalog,
- iskanju gradiva na policah,
- iskanju v bibliografijah in bibliografskih kazalnih,
- iskanju pojmov znotraj strokovnih področij (Slavić, Turkulin, 1998, 45-63).

UDK pa ima poleg vseh prednosti tudi zelo pomembno pomanjkljivost. Uporabnik mora namreč za iskanje dokumentov poznati umetni jezik klasifikacije.

Zato klasifikacijska oznaka le redko služi kot iskalno orodje v računalniškem okolju, saj uporabnikom umetni jezik, v katerem je zapisana, ni razumljiv (Slavić, Turkulin, 1998, 45-63).

Postavlja se vprašanje, kako UDK uporabiti kot učinkovito orodje. Vprašati se moramo, kdo so uporabniki, ki iščejo po tej iskalni strategiji. Piano (1989) vidi rešitev v geslih, ki jih izpišemo ob postavitvenem vrstilcu UDK. Izmed petih evropskih vzajemnih katalogov⁵: Porbasse (Portugalska); BIBSYS (Norveška); Crolist (Hrvaška); Libis (Litva) in COBISS/OPAC, nobeden nima navodil, kako se spopasti z načinom iskanja po vrstilih UDK. Iskanje po vrstilih UDK je lahko uspešno le s poznavanjem klasifikacije (Smrekar, 2003, 48-54).

Vzajemni katalog COBISS/OPAC je edini katalog, ki uporabniku ponuja iskanje v treh nivojih – osnovno, izbirno in ukazno iskanje. Je tudi edini katalog med zgoraj omenjenimi, ki nudi dostop do računalniških UDK tablic. Kljub temu pa je za uporabnika COBISS prezahteven. Uporabniku je prijaznejši katalog, kjer se poleg vrstilcev UDK nahaja še pojem iz registra.

Adamič v članku (1993) z naslovom *Kdo še pozna vrstilce UDK* razpravlja o zapletenosti klasifikacijskega sistema in se sprašuje o primernosti vrstilcev UDK, saj je razvoj prinesel številne novosti, kar je *zavrlo praktično uporabnost te klasifikacije*. To avtor argumentira z zmanjšanjem jezikovnih problemov in razširjenostjo angleškega jezika kot strokovnega in znanstvenega jezika. Številčne oznake vrstil-

5 Kriterij izbora je: katalog je OPAC, katalog uporablja nacionalna knjižnica, katalog za razvrščanje uporablja UDK.

cev UDK so bile primernejše v času, ko je vsak narod uporabljal svoj jezik. Zaradi dolgih vrstilcev pa je potrebno poznavanje načel in pravil UDK, še meni avtor.

O UDK razmišlja tudi Piano (1989). Knjižnico primerja s trgovino. Trgovine so z razvojem kupca postavile v ospredje in mu približale dostopnost blaga. Nasprotno pa knjižnice od bralca pričakujejo, da se bo prilagodil zapletenemu sistemu razporeditve. In če posamezniku že uspe prepoznati sistem, meni avtor, *se na svoje znanje ne more zanesti, saj ne ve, katero mesto je knjigi določil klasifikator.*

Ena večjih raziskav, ki so bile speljane o uporabi računalniških katalogov, je bila izvedena v 80-ih letih (Mathews et al., 1983) in jo je podprl Council on Library Resources. Vanjo je bilo vključenih 16 katalogov in 29 različnih vrst knjižnic od javnih pa vse do vladnih knjižnic. Raziskava je pokazala, da je imelo 25 ali več odstotkov uporabnikov težave pri uporabi, in sicer:

- preveliko št. zadetkov iskanja	46 %
- najti ustrezno predmetno oznako	43 %
- znanje o tem, kaj je v računalniškem katalogu	37 %
- iskanje po predmetu	31 %
- pregledovanje velikega števila zadetkov	28 %
- vnos ukazov, ko to želi uporabnik	28 %
- iskanje z okrajšavami	28 %
- izbor rezultatov iskanja	27 %
- motnje ali prekinitve prikaza	25 %

Poleg tega uporabniki navajajo še pet lastnosti sistema, ki bi jim omogočal lažje iskanje:

- pregled sorodnih izrazov	45 %
- iskanje po kazalu/indeks	42 %
- označba, ali je knjiga izposojena	26 %
- natis rezultatov iskanja	25 %
- iskanje s pomočjo predmetnih oznak	24 %

Sedanji katalogi te spremembe v veliki meri upoštevajo predvsem pri zadnjih treh potrebah uporabnikov. Prvi dve potrebi uporabnikov pa ostajata v veliki meri neizpolnjeni - pregled sorodnih besed (le tradicionalne križne kazalke) in iskanje po kazalu (Bates, 2003, 8).

Leta 1991, ko so bili računalniški katalogi že precej izpopolnjeni, in potem, ko so bile opravljene številne dodatne študije o uporabi kataloga, je Drabentstott (1991, 67-74) objavila pregled stanja znanja v zvezi z uporabo računalniških katalogov.

Ključne ugotovitve so bile:

- uporabniki imajo radi računalniške kataloge;
- veliko poizvedb po vsebini so postavili uporabniki računalniških katalogov;
- uporabniki želijo v računalniških katalogih izboljšati predmetno iskanje;
- večina uporabnikov ne ve, da ima katalog kontroliran slovar in kot posledico tega uporabljajo izraze, ki jim pač tisti trenutek pridejo na misel;
- največji odstotek izmed vstopnih točk, ki ne proizvede nobenih zadetkov, je predmetni dostop;
- približno polovico uporabnikovih poizvedb, ki se nanašajo na temo ali na geografska imena, je enakih kot v kontroliranem slovarju kataloga, vendar pa proizvedejo previsoko število poizvedb;
- nekateri uporabniki računalniškega kataloga niso prepoznali koristnosti abecednega geslovnika;
- veliko poizvedb za znane predmete in osebna imena bi morala imeti zapise v katalogu vnesene pravilneje;
- uporabniki želijo, da jim računalniški katalog z dostopom priskrbi več kot običajna knjižna zbirka v knjižnici.

Ugotovitve kažejo na to, da uporabniki želijo uporabljati računalniške kataloge, le da ne vedo oziroma nimajo dovolj znanja za njihovo učinkovito uporabo.

2.2 Koliko se dejansko uporablja iskanje po UDK?

Pilotska študija, ki je bila leta 1991 izvedena v Helsinkih (Pasanen-Tuomainen, 1992, 72-77) o tem, kako uporabniki dejansko izvedejo informacijske poizvedbe, je pokazala, da so uporabniki kot iskalno zahtevo uporabljali vrstilce UDK v manjši meri, kot je bilo pričakovati. Študija je bila izvedena v vzajemnem katalogu TENTTU⁶, kjer UDK ni bil predstavljen v obliki priročnika niti ni bil računalniško dosegljiv. Raziskava je zajela tri različne skupine uporabnikov: zunanje uporabnike, študente in zaposlene v knjižnici. V času, ko so izvajali raziskavo, je vrstilce UDK kot iskalno strategijo uporabilo naslednje število uporabnikov:

- med zunanjimi uporabniki je bilo tovrstnih poizvedb 29 od skupno 1309 ali 2,2 odstotka,
- med študenti je bilo tovrstnih poizvedb 23 od skupno 1017 ali 2,3 odstotka,
- med zaposlenimi v knjižnici pa 46 tovrstnih poizvedb od skupno 337 ali 13,6 odstotkov.

6 Vzajemni katalog Tehniške knjižnice Univerze v Helsinkih.

Po pričakovanju je bil največji odstotek poizvedb z vrstilci UDK med zaposlenimi v knjižnici, saj le-ti že zaradi narave svojega dela poznajo klasifikacijo. Zunanji uporabniki in študentje pa so največ iskali po ključnih besedah in avtorjih.

Hildrethova študija uporabe OPAC-a (1997, 52) na univerzi ugotavlja, da uporabniki tega kataloga pogosteje iščejo po ključnih besedah kot po drugih tipih iskanja. Ključne besede, ki jih uporabljajo za poizvedbe, so pogosteje nezadovoljujoče in večina uporabnikov ne razume, kako sistem procesira njihove poizvedbe s pomočjo ključnih besed.

Tudi rezultati statistične analize skoraj 1,7 milijona poizvedb v OPAC-u knjižnice univerze Twente⁷ na Nizozemskem prikazujejo velike razlike med dvema skupinama uporabnikov (med zaposlenimi knjižnice in drugimi uporabniki knjižnice).

Gre za razlike med načinom iskanja informacij. Uporabniki so imeli za iskanje na voljo dve možnosti, in sicer:

- s pomočjo menija oziroma izbirno iskanje,
- ukazno iskanje.

Zaposleni knjižnice so dali prednost ukaznemu iskanju (v 98 %) in samo v dveh odstotkih so uporabili način iskanja s pomočjo menija, medtem ko so drugi uporabniki knjižnice s pomočjo izbire iskali kar v 92 %, s pomočjo ukazov pa le v 8 %. Opac univerzitetne knjižnice Twente omogoča iskanje s pomočjo deskriptorjev in klasifikacijskih oznak (sicer pa uporabniku ponuja sedem vstopnih točk). Opac vsebuje informacijske indekse, ki vsebujejo različne izraze, po katerih bi uporabniki utegnili iskati. Iskanje po različnih indeksih je možno tudi z uporabo okrajšav (Technological...,1994, 78-80).

Raziskava je ugotovila še naslednje:

- zaposleni knjižnice so pogosteje iskali s pomočjo besed iz naslova, kot drugi uporabniki knjižnice;
- iskanje po vsebini je pri obeh skupinah uporabnikov potekalo ali s pomočjo besed iz naslova ali s pomočjo predmetnih oznak. Iskanje s pomočjo klasifikacijskih oznak UDK (v 3,7 % - zaposleni knjižnice in v 1,3 % ostali uporabniki) je bilo zanemarljivo;
- pri obeh skupinah uporabnikov je bilo iskanje s pomočjo predmetnih oznak pogostejše v primerjavi z iskanjem po avtorju (Technological...,1994, 83-96).

Poizvedbe, ki so zajete v študijo, so se izvajale med leti 1987 in 1992.

⁷ University of Technology library.

Shoham in Yitzhaki (1994, 312) prav tako razpravljata o uporabnosti klasifikacijskih oznak za iskanje po vsebini v katalogu izraelskih visokošolskih knjižnic (sistem ALEPH). Ugotavljata, da uporabniki klasifikacijskih oznak kot vstopnih točk za iskanje po vsebini skorajda ne uporabljajo. Razlog avtorja vidita v tem, da uporabniki ne razumejo pomena klasifikacijskih oznak.

V Izraelu nacionalna knjižnica kot tudi javne in šolske knjižnice za postavitev gradiva uporabljajo Deweyevo decimalno klasifikacijo. Te knjižnice so vrsto let uporabljale klasifikacijske kataloge kot edine stvarne kataloge, vendar teh katalogov uporabniki niso uporabljali zaradi že zgoraj omenjenega razloga. Avtorja sta v podporo svojim trditvam izpeljala dve študiji. Obe se nanašata na uporabnike Univerze Bar-Ilan, kjer uporabljajo računalniški katalog (sistem ALEPH), ki omogoča iskanje po naslovu, avtorju, predmetnih oznakah, besedah iz naslova ter iskanje s pomočjo klasifikacijskih oznak. V prvi študiji, v kateri je bilo zajetih 346 poizvedb, se niti ena poizvedba ni izvedla s klasifikacijsko oznako.

Druga študija je zajemala 162 poizvedb in med njimi prav tako ni bilo nobene poizvedbe s pomočjo klasifikacijske oznake. Največ poizvedb je bilo s pomočjo predmetnih oznak – 46 %, sledijo pa iskanje po avtorju 27 %, po naslovu 25 %, po besedah iz naslova 3 %. Pri tem je 61 % uporabnikov vedelo za način iskanja po klasifikacijskih oznakah, 61 % jih je v času študija obiskovalo tečaj iz poznavanja klasifikacije in 56 % uporabnikov je imelo eno uro vodenja po knjižnici univerze na začetku študijskega leta.

Avtorja menita, da bo klasifikacijski sistem kmalu stvar preteklosti in izražata dvom o učinkovitosti klasifikacije kot iskalnega orodja. Opozarjata tudi na finančno plat in se sprašujeta, ali in koliko je vredno investirati v sistem, ki ima tako nizko uporabno vrednost (Shoham; Yitzhaki, 1994, 312-318).

Odgovor na številne dvome glede uporabnosti UDK, ki jih izražajo Adamič (1993), Piano (1989), Shoham in Yitzhaki (1994), daje McIlwaine (2000, 93-104), ko pravi, da so smrt UDK napovedovali že zadnjih 40 let. Vendar če bo sistem krepil svojo moč z nadgradnjo, če bo poskrbel za uporabnike in našel ustrezne aplikacije za njegovo uporabo, ima velike možnosti, da se uveljavi kot poizvedovalno orodje.

Ne samo, da bi se morali različni klasifikacijski sistemi povezovati med seboj, obstaja še druga vrsta povezovanja, s katero bi morali soglašati vsi knjižnični klasifikacijski sistemi, če hočejo napredovati kot orodje za organizacijo znanja v prihodnosti: potrebno je izobraziti uporabnike znotraj in zunaj stroke in jim prikazati prednosti klasifikacijskega sistema.

Mnogi znotraj in zunaj področja knjižničarstva smatrajo klasifikacijo kot glavno iskalno orodje. Vprašanje je le, če bodo uslišani. Če bodo, bo njihova raziskovalna naloga proučiti in odločiti, kako naj bo klasifikacija kar najbolj upora-

bljena, da bo v pomoč pri upravljanju in izkoriščanju velikega števila informacij (Hunter, 2000, 1-17).

Računalniške kataloge bi morali presojati po uspešnosti glede na število zastavljenih vprašanj in odgovorov nanje. Na daljši rok bi morali oblikovati sistem, ki bo temeljil na modelih vedenja, kako uporabniki zastavljajo vprašanja. Tako oblikovan sistem lahko nudi pomoč v procesu zastavljanja vprašanj, dovoljuje uporabniku, da izbira med različnimi iskalnimi strategijami z vnosom posameznih delov vprašanj, raziskuje strukture slovarja, zajame delne rezultate, preoblikuje oziroma izboljša iskanje s pomočjo različnih specializiranih inteligentnih posrednikov, ohranja elemente iskanja za bodoča poizvedovanja in celo prenese elemente v druge sisteme (Borgman, 1996, 500).

Rezultati raziskovanja med interakcijo človek - računalnik so pokazali, da bi morali biti sistemi za iskanje lahko razumljivi, enostavni za rokovanje, tolerantni do napak, prilagodljivi, prikladni in koristni za določeno nalogo, močni, učinkoviti, kompatibilni, inteligentni in bi pridobivali relevantne rezultate iskanja. Začetniki so pogosto neuspešni pri iskanju, zato hitro odnehajo, namesto da bi preoblikovali svojo poizvedbo (Borgman, 2001, 119-140). OPAC-i pa morajo biti sistemi, ki bodo uporabni pri iskanju informacij tako za začetnike kot za strokovnjake.

Posamezniki namreč pogosto vstopajo v digitalne knjižnice z neoblikovano informacijsko potrebo. Poleg tega morajo opisati informacijo, ki je nimajo. Izbrati morajo pojme, ki opisujejo iskano informacijo. Od točnosti prve vstopne točke, s katero bo posameznik izvedel poizvedbo, je odvisno, kako uspešno bo njegovo iskanje (Borgman, 2001, 157-158).

Če bomo upoštevali le nekaj dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost iskanja po vsebini s pomočjo UDK, potem se nam ni potrebno bati neučinkovite uporabe računalniških katalogov. Pomemben dejavnik, ki ga je potrebno upoštevati in se mu z vso resnostjo posvetiti, je izobraževanje uporabnikov.

Od odraslega uporabnika knjižničnih storitev ne moremo pričakovati, da bo poznal zapleten klasifikacijski sistem, če se z njim sreča prvič. Zato pa lahko mlade uporabnike naučimo nekaj osnovnih pravil.

2.3 UDK in otroci

Cooperjeva (1996) je v svoji študiji primera šolske knjižnice v Amherstu, kjer uporabljajo Deweyevo decimalno klasifikacijo, ugotovila, da so učenci sposobni uporabljati klasifikacijski sistem (računalniški ali listkovni), ki je oblikovan

tako, da je primeren njihovi razvojni stopnji. Z uporabo barv in/ali simbolov kot dodatnega iskalnega orodja lahko olajšamo učenceve iskalne napore. Avtorica priporoča uporabo alternativnih sistemov klasifikacije tudi pri drugih segmentih populacije, ki imajo težave pri uporabi standardnega načina knjižnične klasifikacije.

Cooperjeva je pri svoji študiji upoštevala, da imajo učenci v osnovni šoli pogosto omejeno besedišče in da mnogi ne vedo natančno, kaj želijo, ali pa vedo, pa tega ne znajo povedati, zato potrebujejo pomoč knjižničarja.

Raziskave, ki so jih opravili Edmonds et al. (1990), Borgman et al. (1990), Solomon (1993), Moore and St. George (1991), so pokazale, da imajo otroci težave pri uporabi tako listkovnega kot računalniškega kataloga (OPAC), ko želijo uspešno poiskati informacije.

Težave pri dostopu informacij izhajajo iz problemov kot so črkovanje, tipkanje, presledki, postavljanje ločil, težave s slovnico, iskalnimi strategijami, geslovníkom, klasifikacijsko shemo in postavitvijo gradiva. Tudi znanje matematike je potrebno za razumevanje klasifikacije. Učenci, ki že uporabljajo decimalna števila, bodo bolj uspešni pri iskanju (Busey; Doerr, 1993).

Cooperjeva meni, da so otroci, če sledimo Piagetovi teoriji, sposobni uporabljati strukturiran sistem. Od šestega do osmega leta se učijo brati, vendar bi lahko s primerno ureditvijo uporabljali tudi otroški računalniški katalog (Cooper, 1996, 51).

Uporaba OPAC-ov za odrasle ni primerna za otroke. Otroci pogosto ne razumejo metod iskanja odraslih, poleg tega uporabljajo računalnike pogosto brez njihove pomoči.

Zaradi zgoraj naštetih težav bi se osnovnošolski otroci težko spopadli s tradicionalnim sistemom klasifikacije, ki se običajno uporablja v knjižnicah. Zato obstaja potreba po alternativnem sistemu klasifikacije za otroke, ki bo kot komunikacijsko orodje uporabljal ikone, simbole in barve. Kdaj imajo otroci tako razvite kognitivne sposobnosti, da razumejo in uspešno uporabljajo sistem klasifikacije, je odvisno od individualnega razvoja vsakega posameznika in njegovih spretnosti, kar je potrebno upoštevati tudi pri oblikovanju klasifikacijskega sistema, ki bo primeren za širši starostni razpon učencev. Walter in Borgman smatrata, da imajo otroci že pri štirih letih razvite kognitivne sposobnosti za razumevanje koncepta razporejanja (kategoriziranja) in sposobnost deduktivnega sklepanja (Cooper, 1996, 1997).

Kljub temu, da pri nas še nimamo otroškega računalniškega kataloga, pa lahko izobražujemo učence o uporabnosti UDK. S pomočjo ustrezne spominske tehnike je mogoče učence že v nekaj minutah naučiti vseh 9 osnovnih skupin UDK

in jim tako približati klasifikacijo. Pri tem ne gre za učenje na pamet, ampak zgolj za učinkovitejšo rabo spomina in uspešen priklic informacij, ko jih potrebujejo.

3 Spomin in učenje

»Nova kultura učenja in poučevanja postavlja v središče posameznika, proces, ki ga opravi, njegovo razumevanje in načine uporabe znanja, vse to ob upoštevanju njegovih individualnih posebnosti« (Rutar Ilc, 2003, 31).

Le ob upoštevanju individualnih posebnosti posameznika pri usvajanju novega znanja lahko dosežemo, da bo posameznik pridobljeno znanje znal tudi uporabiti in ga hkrati uspešno integriral v druga področja znanja.

Učenje lahko opredelimo kot pridobivanje novih informacij in spretnosti, spomin pa kot ohranjanje teh informacij in spretnosti v času (Bristow; Cowley; Daines, 2001, 73). Vsakodnevno naletimo na množico novih informacij, vendar si le nekaj teh informacij tudi zapomnimo. To so tiste informacije, ki so za nas pomembne, in za katere želimo, da se ohranijo. V procesu učenja se te informacije shranjujejo v našem spominu.

Kadar govorimo o spominu, je potrebno poudariti, da imamo več različnih spominov (epizodični, semantični, verbalni, vizualni, prostorski). Tako ima posameznik lahko dobro razvit en spomin, druge pa manj. Zato bi morali v razredu informacijo predstaviti tako, da si jo je možno zapomniti na čimveč različnih načinov oziroma s pomočjo čim več različnih spominov (Bristow; Cowley; Daines, 2001, 13). Vsako novo snov si bodo učenci najlažje zapomnili, če vključimo čustva. Že rahla prisotnost čustev (npr. presenečenje, ki ga najlažje izzovemo) poveča verjetnost, da si bodo učenci neko informacijo lažje zapomnili (Bristow; Cowley; Daines, 2001, 28 – 29). Že grški filozof Aristotel je trdil, da vse informacije prispejo v možgane prek čutov – tipa, okusa, voha, vida in sluha. O'Brien (2004, 81) zato priporoča, naj si posameznih besed ne poskušamo zapomniti, ampak naj jih s pomočjo čutov oživimo. Tako, meni O'Brien (2002, 84), si olajšamo ne samo zapomnitev, ampak tudi priklic informacij.

»Če je informacija dovolj pomembna, se prenese v dolgotrajni spomin. Ponavadi se prenese njen pomen, ne pa besede, s katerimi je bila izražena« (Rose; Goll, 1993, 153). Besede namreč hitro pozabimo, ne pa tudi tega, kar te besede predstavljajo. Zato je toliko bolj pomembno, da razumemo pomen tega, kar se učimo.

Pri učenju informacije največkrat sprejemamo z vidom, sluhom in dotikom, manj pa uporabljamo okus in vonj. Raziskave kažejo (Rose; Goll, 1993, 85), da je 35

odstotkov učencev vizualnih. Zanje je pomembno slikovno gradivo. 25 odstotkov učencev je avditivnih. Zanje sta pomembna pogovor in predavanje. 40 odstotkov učencev pa je gibalnih. Zanje so pomembne predvsem ročne spretnosti.

Pri učenju glavnih vrstitev UDK sem upoštevala vse tri glavne sprejemnike – vid, sluh in dotik. Učenci so najprej poslušali razlago, potem utrjevali snov s pomočjo table, na kateri so z različnimi barvami označene glavne skupine UDK in nato so svoje znanje preizkusili še s pomočjo računalnikov. Poleg tega je učenje učinkoviteje (Rose; Goll, 1993, 102 - 152), če učenci svoja razmišljanja delijo z drugimi. Če so pri tem še sproščeni, potem njihov spomin deluje še bolje.

3.1 Spominske tehnike

Z različnimi spominskimi tehnikami ali mnemotehnikami lahko zelo izboljšamo zmogljivost spomina. S pomočjo mnemotehnik nerazumljive podatke pretvorimo v razumljivejšo obliko, ki jo možgani lažje sprejmejo. »Vsak tip spomina lahko uporabimo kot izvor mnemoničnih tehnik, s katerimi priključimo informacije, spravljene v drugih tipih spomina.« (Bristow; Cowley; Daines, 2001, 17)

Majhni otroci ne znajo načrtno uporabljati spominskih tehnik. Šele pri sedmih letih si otroci poskušajo namensko zapomniti neko snov. Metaspomin se pri otrocih razvije do desetega leta starosti. V tej starosti se otroci tudi začnejo bolj truditi, da bi si nekaj zapomnili (Bristow; Cowley; Daines, 2001, 30 – 33).

Na začetku vsakega pomnenja je potreben določen napor. Prvo pravilo pomnenja je, da se je potrebno potruditi pomniti. Pomanjkljiva zavzetost za pomnenje (in ne slab spomin) je kriva, da si učenci ne morejo zapomniti učne snovi, zlahko pa si zapomnijo nogometne klube, njihove igralce in celo rezultate nogometnih tekem, meni Lorayne (1999, 21). Spominske tehnike pri učencih bi bilo torej nesmiselno uporabljati pred desetim letom starosti, saj učencem do te starosti še primanjkuje zavzetosti za pomnenje.

Nas zanima predvsem spominska tehnika, s pomočjo katere si bodo 12-letni učenci čim lažje zapomnili vseh devet glavnih skupin UDK. S to tehniko se naučijo povezati števila z besedami tako, da si brez težav lahko zapomnijo tudi vrstni red oziroma zaporedje opisov, ki pripadajo določeni številki.

Pri tej tehniki je potrebno prebuditi »asociativno in strnjevalno sposobnost spomina, da si besede lahko zapomnimo skupaj s pripadajočo številko« (Buzan, 1980, 60).

Dobro je, če imajo povezovalne prispodobe eno ali več naslednjih lastnosti:

- pretiravanje – prispodoba mora biti izstopajoča;
- nesmiselnost – prispodobe naj bodo šaljive in smešne;
- domiselnost – prispodobe naj bodo v vseh pogledih domiselne;
- jasnost – oba pojma (beseda in število) naj bosta povezana s čim manjšim številom drugih pojmov;
- razgibanost – razgibana prispodoba se ohrani dlje;
- obarvanost – živahna in kričeča prispodoba;
- čutnost – prispodobo ustvarimo z osnovnimi telesnimi čuti;
- prostaškost – tako obarvano prispodobo si izredno dobro prikličemo;
- spolnost – v prispodobah naj bo čim večkrat omenjena (Buzan, 1980, 61).

Iz izkušenj vemo, da si najlažje zapomnimo tisto, kar se nam zdi zanimivo in pomembno. Zapomnimo si tisto, kar nosi čustveni naboj ali pa je nenavadno, nepričakovano in smešno.

Izurjeni spomin se največkrat opira na miselne predstave. Te predstave pa si najlažje zapomnimo, če so smešne (Lorayne, 1999, 23). Lorayne (1999, 29 – 35) uporablja za zapomnitev števil fonetično abecedo. Vsaki številki (od 0 do 9) pripiše določen soglasnik, samoglasnike pa uporablja za sestavljanje besed. Na primer število 26: dve predstavlja črka N, šest pa črki G in J. Številko 26 si na primer zapomni po besedi NOJ. Vsaki številki od 1 – 99 dodeli svoje ime. Če si torej zapomnite soglasnike, ki predstavljajo prvih deset števil in jih povežete s samoglasniki, dobite različne besede, ki predstavljajo števila od 1-99. Te besede potem vedno uporabljate.

Podobno kot Lorayne sem tudi sama števila glavnih skupin UDK spremenila v besede. Pri zapomnitvi sem uporabila tehniko zapomnitve števil glede na podobnost oziroma asociacijo števila na nek predmet ali pojem, kot to predlaga O2 Brien (2004, 98; 2002, 110), vendar sem sama uporabila drugačne opise za števila:

- 0 - jajce
- 1 - prvak
- 2 - račka
- 3 - Triglav
- 5 - prsti
- 6 - šestilo
- 7 - kosa
- 8 - sneženi mož
- 9 - kavelj

Za povezavo števila oziroma besede, ki predstavlja to število, in opisa vrstilca UDK sem upoštevala priporočljive značilnosti prispodob, kot jih navaja Buzan (1980, 60).

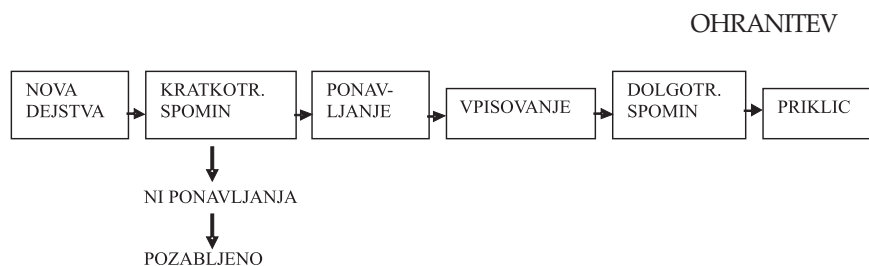
Na primer: 0 – jajce - povezovalna prispodoba se glasi: Jajce je sploščeno. V tem primeru je povezovalna prispodoba pretirana, smešna, domiselna in jasna, kar predstavlja dobro teoretično zagotovilo, da si jo bodo učenci tudi zapomnili.

3.2 Ponavljanje

Naučeno znanje ni nikoli trajno. Proces pozabljanja se začne zelo hitro, še posebej pa, če naučenega vsake toliko časa ne ponovimo. Pri urjenju spomina je ponavljanje zelo pomembno.

70 odstotkov tistega, kar se učenci učijo danes, naslednji dan že pozabijo (Rose; Goll, 1993, 153). Pri otrocih je spomin še posebej nezanesljiv. Novi vtisi iz zavesti hitro izrinejo stare.

S ponavljanjem skušamo snov shraniti v dolgotrajni spomin, kar prikazuje tudi naslednja slika.

Slika 1: Delovanje spomina (Rose; Goll, 1993, 158)

Da je ponavljanje zares pomembno, je ugotovil tudi raziskovalec Gates, ko je raziskoval, koliko besed brez pomena si zapomnijo petnajstletniki (Rose; Goll, 1993, 158 -159). Ugotovil je, da so si tisti učenci, ki so namenili manj časa za prebiranje besed in več časa za ponavljanje le-teh, zapomnili največ besed (137 besed) oziroma več kot še enkrat toliko od tistih učencev, ki so ves čas porabili za prebiranje besed, nič razpoložljivega časa pa niso namenili ponavljanju (zapomnili so si le 65 besed). Več časa, kot so učenci namenili ponavljanju besed, več besed so si zapomnili.

In kako pogosto naj učenci, potem ko so se naučili nove snovi, le-to ponavljajo? O'Brien (2004, 233) svetuje naj snov ponovijo takoj, potem čez 24 ur, čez en teden, čez en mesec, čez tri mesece ... Skratka, če želimo v spominu ohraniti določeno snov, jo moramo nenehno ponavljati.

4 Izobraževanje učencev za uporabo UDK

Zelo pomembno, vendar pogosto spregledano (Bates, 2003, 5) je dejstvo, da imajo zelo pomemben vpliv pri informacijskem poizvedovanju uporabnika ključne osebe iz njegovega šolskega ali delovnega okolja, ki zanj predstavljajo določeno avtoriteto. V osnovni šoli so to učitelji in drugi strokovni delavci šole. Če učitelj vzpodbuja uporabo informacij pri pouku, potem bodo informacijski viri uporabljeni, kjer pa te vzpodbude ni, bo uporabe informacijskih virov precej manj.

Učenci že v osnovni šoli zelo radi posegajo po strokovni literaturi, poznavanje glavnih skupin UDK pa jim omogoča lažje iskanje. Če imajo pri tem ustrezno podporo šolskega knjižničarja in učiteljev, bo njihovo učenje s pomočjo relevantnejših informacijskih virov zagotovo obrodilo sadove.

Pri uri knjižničnih informacijskih znanj (KIZ) učencem s pomočjo spominske tehnike (poglavje 3.1) omogočim, da si zapomnijo vseh devet glavnih vrstitev UDK in na koncu ure tudi preverim njihovo znanje. Zelo pomembno namreč je, da učenci ob učenju spominskih tehnik dobijo povratno informacijo o tem, kako uspešni so bili.

Za vsak glavni vrstitev UDK učencem povem asociativni stavek, ki zajame tako število kot opis oz. poimenovanje glavnega vrstilca. Npr.: 0 Splošno (jajce je sploščeno). Jajce spominja na število 0, sploščeno pa spominja na splošno; 1 Filozofija. Psihologija (sem prvak v filozofiranju); 2 Verstvo. Bogoslovje (račka je verna); 3 Družbene vede (na Triglav gremo v družbi); 5 Matematika. Naravoslovne vede (5 prstov imamo, kar je povsem naravno); 6 Uporabne vede. Medicina. Tehnika (šestilo uporabljamo tudi pri tehniki); 7 Umetnost. Arhitektura. Fotografija. Glasba. Šport (kositi je umetnost); 8 Jezikoslovje. Filologija. Leposlovje. Literarna veda (sneženi mož se jezi); 9 Domoznanstvo. Zemljepis. Biografije. Zgodovina (kavelj je zabit v zemljo). Prva beseda v asociativnem stavku spominja na številko glavne skupine, naslednje besede pa na enega ali več opisov glavne skupine. Npr.: 9 Domoznanstvo. Zemljepis. Biografije. Zgodovina (kavelj je zabit v zemljo). Kavelj spominja na število 9, zemlja pa spominja na zemljepis. Z učenci smo se odločili za asociacijo na besedo zemljepis, ker pri tem predmetu največkrat potrebujejo dodatno literaturo.

Ko obdelamo vse glavne vrstilce UDK, urimo zapomnitev le-teh tako, da učenci glasno ponavljajo asociativne stavke in glavne vrstilce UDK - najprej s pomočjo table, na kateri so zapisane glavne skupine UDK, kasneje pa brez njene pomoči. V knjigi jim pokažem tudi CIP in kolofon, kjer lahko najdejo podatke o knjigi. Nato z učiteljico učence razdeliva v dve skupini. V vsaki skupini je 10 učencev, ki imajo na voljo dva računalnika. Na dveh računalnikih učenci iščejo informacije v programu Šolska knjižnica, na drugih dveh pa v sistemu COBISS/OPAC. Po določenem času se skupini pri računalnikih zamenjata. Učenci tako s pomočjo računalnika preverijo na novo pridobljeno znanje, pri tem pa si pomagajo tudi z abecednim in geselskim katalogom. Skupaj izpolnjujejo učni list in si pri tem medsebojno pomagajo.

Ko oddajo učne liste, dobijo še prazne liste, na katere po spominu napišejo glavne vrstilce UDK in njihov opis.

Čeprav so ponavadi učenci sprva nejevoljni, ker se jim zastavljena naloga zdi pretežka, pa kasneje z zanimanjem sodelujejo. Sprva ne verjamejo, da so si sposobni zapomniti vseh devet glavnih vrstilcev UDK v tako kratkem času (10 minut), a so zaradi radovednosti vseeno pripravljeni sodelovati. Zelo se zabavajo ob asociativnih stavkih in tudi sami prispevajo marsikatero domislico.

Učenci tekmujejo, kdo si bo več zapomnil, hkrati pa so pripravljeni pomagati tudi tistim, ki jim zapomnitev sprva še povzroča težave. Nekaj težav se pojavi pri delu v skupinah, ker nekateri učenci želijo pri računalniku ostati dlje, kot nam dopušča čas.

Sicer pa so učenci navdušeni nad tem, koliko si zapomnijo. Ob koncu ure le redkim učencem ne uspe zapisati (po spominu) vseh glavnih vrstilcev UDK. Ponavadi obe skupini brez knjižničarkine ali učiteljčine pomoči zelo uspešno rešita tudi učni list.

S sistematičnim ponavljanjem in utrjevanjem usvojenih vsebin bi lahko učenci z manj zahtevnega prešli na bolj zahtevno iskanje s pomočjo vrstilcev UDK.

5 Zaključek

Šolska knjižnica sama ne more zadostiti vsem informacijskim potrebam uporabnikov, lahko pa omogoči dostopnost do potrebnih informacij. Na ta način šolska knjižnica neposredno in posredno vzgaja potencialne uporabnike vseh vrst knjižnic v KIS.

Poznavanje glavnih skupin UDK je danes zelo zaželeno, če ne že nujno, saj UDK omogoča natančno poizvedovanje po točno določenih informacijah. Kljub temu, da s pomočjo abecednih predmetnih kazal pojme naravnega jezika prevajamo v številčne oznake klasifikacijskega sistema, pa je UDK v vzajemnem katalogu slabo izkoriščena. In to kljub temu, da je vzajemni katalog COBISS/OPAC edini katalog med petimi evropskimi katalogi, ki ima dostop do računalniških UDK tablic. Tudi študije kažejo, da uporabniki kot iskalno orodje vrstilce UDK uporabljajo v zelo majhnem odstotku. Ali torej Adamič in nekateri drugi avtorji upravičeno govorijo o praktični neuporabnosti klasifikacije?

Za večjo uporabnost UDK kot iskalne strategije bi morali uporabniku nuditi ustrezno pomoč že med delom, knjižnice pa bi morale več storiti na področju izobraževanja uporabnikov. Potrebno je izboljšati mehanizme, ki bi omogočili lažje iskanje po klasifikacijskih oznakah. Verjeti moramo, pravi Williamsonova (1990), da je UDK kot učinkovito iskalno orodje potrebno ohraniti, še posebej, če nimamo ustreznega nadomestila. Williamsonova in mnogi drugi avtorji verjamejo, da ima UDK prihodnost, če bomo le dovolj poznali sedanje in prihodnje uporabnike te klasifikacije.

Na voljo imamo kar nekaj pomembnih informacij o iskanju v računalniških katalogih:

- uporabniki dajejo prednost informacijam, do katerih je lažje priti, čeprav so manj kvalitetne. Potrebno jih je izobraževati za zahtevnejše iskanje, kakršno je iskanje s pomočjo vrstilcev UDK, ki prinaša relevantnejše informacije;
- model uporabnikovega vedenja pri iskanju informacij predstavljajo pomembne osebnosti iz njegove preteklosti in sedanjosti: npr. učitelji in knjižničar v šoli, ki s svojim zgledom spodbujajo učence k iskanju po vsebini s pomočjo UDK, ki vodi h kvalitetnejšemu knjižničnemu gradivu;
- z nekaj izjemami imajo uporabniki zelo radi javno dostopne kataloge (OPAC-e), saj jim internetni dostop omogoča lažje iskanje;
- največji problem iskanja po OPAC-u predstavlja iskanje po vsebini. V zelo velikem odstotku uporabniki ne dobijo ustreznega ali pa sploh nobenega odgovora na to vrsto poizvedovanja. V primeru, da bi imeli uporabniki ustrezno znanje o uporabi UDK, bi se najverjetneje zvišal tudi odstotek uspešnih poizvedb;
- kataloge je potrebno preoblikovati tako, da bodo preprostejši za uporabo in v katerih bo na voljo dovolj uporabnih in relevantnih dokumentov.

Raziskave so pokazale, da je odstotek poizvedb s pomočjo vrstilcev UDK zelo nizek in že vrsto let ostaja praktično nespremenjen. Zato je potrebno nekaj ukreniti in nikakor ne odnehati, saj nas iskanje s pomočjo vrstilcev UDK pripelje k relevantnejšemu knjižničnemu gradivu in posledično h relevantnejšim informacijam. Za uspešnejšo uporabo UDK je potrebno še naprej izpopolnjevati in izgra-

jevati sistem, ki bo uporabniku prijaznejši, hkrati pa sistematično (že v osnovni šoli) izobraževati uporabnike za tovrstno poizvedovanje. Le tako se lahko nadajamo, da bo UDK za uporabnike postalo učinkovitejše iskalno orodje.

Učence lahko že v osnovni šoli motiviramo, da si s pomočjo ustrezne spomin-ske tehnike zapomnijo vseh devet glavnih skupin UDK. Z izobraževanjem bi morali nadaljevati v srednji šoli in kasneje na fakulteti. Če nam bo to uspelo, potem bodo učenci s pomočjo računalnika vsakodnevno obnavljali in preizkušali svoje znanje. Učencem, dijakom in študentom moramo predstaviti pomembnost in praktično uporabnost UDK. Le-ti morajo namreč prepoznati vrednost tistega, kar se učijo. Z ustreznim izobraževanjem in s sodobnim računalniškim katalogom, ki je uporabniku prijazen, bi uporaba UDK lahko postala navada.

Literatura

- 1 Adamič, Š. *Kdo še pozna vrstilce UDK*. Delo, 28. 4. 1993, str. 13.
- 2 Bates, M. J. (2003). *Research and Design Review: Improving User Access to Library Catalog and Portal Information*. Prevezeto 27. 6. 2005 s spletne strani <http://www.loc.gov/catdir/bibcontrol/actionplan.html>
- 3 Busey, P.; T. Doerr. (1993). *Kid's Catalog: An Information Retrieval System for Children*. Journal of Youth Services in Libraries 7(Fall)78.
- 4 Borgman, C. L. (1996). *Why are online catalogs still hard to use?* Journal of the American Society for information Science, 47 (7), 493-503.
- 5 Borgman, C. L. (2001). *From Gutenberg to the global information infrastructure: Access to information in the networked world*. London: The Mit Press.
- 6 Borgman, C. L. et al. *Children's Use of an Interactive Science Library: Exploratory Research*. School Library Media Quarterly 18(1990)108.
- 7 Bristow, J.; P. Cowley; B. Daines. (2001). *Spomin in učenje: praktičen priročnik za učitelje*. Ljubljana: Educy.
- 8 Buzan, T. (1980). *Delaj z glavo*. Ljubljana: DDU Univerzum.
- 9 Cooper, L. (1996). *Problems Associated with the Ability of Elementary School Children to Successfully Retrieve Material in the School Library Media Center and Some Alternative Methods of Classification Which May Help to Alleviate These Problems: A case Study of The Common School library, Amherst, Massachusetts*. Public & Access Services Quarterly, Vol. 2(1), 47-63.
- 10 Cooper, L. (1997). *An Alternative Method of Classification in The Common School Library, Amherst, Massachusetts*. Public & Access Services Quarterly, Vol. 2(3), 1-24.

- 11 Drabenstott, K.M. (1991). *Online catalog user needs and behavior*. Think Tank on the Present and Future of the Online Catalog: Proceedings & Management, 32(6), 719-745.
- 12 Edmonds, L. et al. *The Effectiveness of an Online Catalog*. School Library Journal 36(1990)31.
- 13 Hildreth, C. R. (1997). *The use and understanding of keyword searching in a university online catalog*. Information Technology and Libraries, 16(2), 52-62.
- 14 Hug, H.; M. Walser. *Retrieval in the ETH database using the UDC*. Advances in knowledge organization 2(1991), str. 202-209.
- 15 Hunter, E. (2000). *Do we still need classification? The future of classification*. Brookfield: Gower.
- 16 Lorayne, H. (1999). *Kako razvijemo izredni spomin*. Ljubljana: Tomark.
- 17 Matthews, J.R., et al. (1983). *Using Online Catalogs: A Nationwide Survey*. New York: Neal-Schuman.
- 18 McIlwaine, I.C. (2000). *UDC in the twenty-first century*. The future of classification. Brookfield: Gower.
- 19 Moore, P.A.; A. St. George. *Children as Information Seekers: The Cognitive Demands of Books and Library Systems*. School Library Media Quarterly 19(1991)166.
- 20 O'Brien, D. (2002). *Kako urimo spomin*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 21 O'Brien, D. (2004). *Skrivnosti hitrega in uspešnega učenja*. Ljubljana: Rokus.
- 22 *Osnove knjižničarstva*. (1987). Ljubljana: Posebna izobraževalna skupnost za kulturo.
- 23 Pasanen-Tuomainen, I. *Analysis of subject searching in the TENTTU Books database*. IATUL proceedings 1(1992), str. 72-77.
- 24 Piano, J. *UDK in prosti pristop*. Knjižnica 33(1989)3-4, str. 143-146.
- 25 Rose, C.; L. Goll. (1993). *Umetnost Učenja*. Ljubljana: Tangram.
- 26 Rutar Ilc, Z. (2003). *Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- 27 Shoham, S. & Yitzhaki M. (1994). *Classification Systems and the Online Catalog: Proceedings of the Third International ISKO Conference 20-24 June 1994*, Copenhagen, Denmark: Knowledge Organization and Quality Management.
- 28 Slavić, A.; B. Turkulin. *Prevajanje klasifikacijskih oznak v naravni jezik*. Knjižnica 42(1998)1, str. 45-63.
- 29 *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. (1998). Ljubljana: DZS.
- 30 Smrekar, U. (2003). *Možnosti za boljše koriščenje klasifikacije v računalniškem katalogu*. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.

- 31 Solomon, P. *Children's Information Retrieval Behavior: A case Analysis of an OPAC*. Journal of the American Society for Information Science 44(1993)259.
- 32 Šauperl, A. (2003). *Klasifikacija knjižničnega gradiva: učbenik za študentke in študente bibliotekarstva*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.
- 33 *Technological university libraries in the nineties: 15 th Biennial IATUL Conference Hanburg-Hamburg Germany, July 19 - 23, 1993*. (1994). Helsinki: University of Technology library.
- 34 *Univerzana decimalna klasifikacija*. (1991). Ljubljana: Centralna tehniška knjižnica.
- 35 Williamson, J.N. (1990). *The Universal Decimal Classification: its future*. The UDC: Essays for a new decade. London: ASLIB, str. 29-32.

Mojiceja Podgoršek, bibliotekarka, je zaposlena na OŠ Jurija Vege v Moravčah.
Naslov: Vegova 38, 1251 Moravče
Naslov elektronske pošte: mojiceja.podgorsek@guest.arnes.si